

ਦਫ਼ਤਰ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਨਰਲ ਸਕੂਲ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਭਾਗ, ਪੰਜਾਬ
ਸਰਵ ਸਿੱਖਿਆ ਅਭਿਆਨ ਅਥਾਰਟੀ (ਪੰਜਾਬ)

ਐਸ. ਸੀ. ਓ. ਨੰ: 104-106, ਦੂਜੀ ਅਤੇ ਤੀਜੀ ਮੰਜਿਲ ਸੈਕਟਰ 34-ਏ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ।

ਵੱਲ

1. ਸਮੂਹ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸਿੱਖਿਆ ਅਫ਼ਸਰ (ਸੈ. ਸਿ.)।
2. ਸਮੂਹ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸਾਇੰਸ ਸੁਪਰਵਾਈਜ਼ਰ।
3. ਸਮੂਹ ਸਕੂਲ ਮੁੱਖੀ (ਵੈੱਬ-ਸਾਈਟ ਰਾਹੀਂ)।

ਮੀਮੋ ਨੰ: ਸਸਅ/ਐਮਸੀ/2010/70166-205
ਮਿਤੀ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ 16-11-2010

ਵਿਸ਼ਾ :- ਸਾਇੰਸ ਵਿਸ਼ੇ ਦੇ ਪ੍ਰੈਕਟੀਕਲ ਕਰਵਾਉਣ ਸਬੰਧੀ।

1. ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਸ਼ੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਦੀ ਖੇਚਲ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।
- 2.0 ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਤੇ ਨਿਰੀਖਣ ਟੀਮਾਂ ਵੱਲੋਂ ਫੀਲਡ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਮੋਨੀਟਰਿੰਗ ਵਿੱਚ ਇਹ ਗੱਲ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਹੈ ਕਿ ਸਾਇੰਸ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸਾਇੰਸ ਵਿਸ਼ੇ ਪ੍ਰਤੀ ਰੁੱਚੀ, ਸਪੱਸ਼ਟਤਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਖਣਾ ਦੁਆਰਾ ਗਿਆਨ ਦੇਣ ਲਈ ਸਿਲੇਬਸ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੈਕਟੀਕਲ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾਏ ਜਾ ਰਹੇ। ਸਾਇੰਸ ਦੀਆਂ ਕਿੱਟਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਅਨੁਸਾਰ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ। ਜਿਸ ਨਾਲ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਸਾਇੰਸ ਵਿਸ਼ੇ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਜੋ ਮੁੱਖ ਤੌਰ ਤੇ ਪ੍ਰੇਖਣ, ਸਬੂਤਾਂ, ਪ੍ਰਯੋਗਾਂ ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਸਿਰਫ਼ ਥਿਊਰੀਟੈਕਲ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਗਈ ਹੈ।
- 3.0 ਆਪ ਨੂੰ ਲਿਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਮੂਹ ਸਕੂਲ ਮੁਖੀਆਂ ਨੂੰ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਕਿ ਸਾਇੰਸ ਵਿਸ਼ੇ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਵਿੱਚ ਪਰਿਪਕਤਾ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਹੋਣਾ ਸਕੂਲ ਮੁੱਖੀ ਵੱਲੋਂ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ :-
 1. ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਸਾਇੰਸ ਲੈਬ, ਸਾਇੰਸ ਰੂਮ, ਸਾਇੰਸ ਕਾਰਨਰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਰਕਿੰਗ ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।
 2. ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਸਾਇੰਸ ਕਿੱਟਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸਿਲੇਬਸ ਦੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਨਾਲੋਂ ਨਾਲ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।
 3. ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਟੀ. ਐਲ. ਐਮ. / ਅਪ੍ਰੈਟਸ/ਗਤੀਵਿਧੀ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਨਾ ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਜ਼ਰੂਰਤ ਅਨੁਸਾਰ ਲੋੜੀਂਦਾ ਸਮਾਨ ਜਮਾਤ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਸਾਇੰਸ ਦੀਆਂ ਵਸਤਾਂ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਉਣ।
 4. ਇਸ ਕੰਮ ਲਈ ਜੇਕਰ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਐਸ. ਐਲ. ਏ. ਮੌਜੂਦ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਲੈ ਲਈਆਂ ਜਾਣ ਅਤੇ ਸਕੂਲ ਮੁੱਖੀ ਵੱਲੋਂ ਐਸ. ਐਲ. ਏ. ਨੂੰ ਜਮਾਤ ਵਾਈਜ਼ ਸਮਾਂ ਸਾਰਣੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ।
 5. ਸਕੂਲ ਦੀਆਂ ਜਮਾਤਾਂ, ਬਰਾਮਦਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਾਇੰਸ ਵਿਸ਼ੇ ਸਬੰਧੀ ਚਾਰਟ ਠੀਕ ਉਚਾਈ ਤੇ ਲਗਾਏ ਜਾਣ ਤਾਂ ਜੋ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਉਸ ਦੇ ਗਿਆਨ ਪਾ ਪੂਰਾ ਲਾਭ ਉਠਾ ਸਕਣ।

ਚਲਦਾ ਪੰਨਾ.....

6. ਸਾਇੰਸ ਵਿਸ਼ੇ ਦੇ ਪ੍ਰੈਕਟੀਕਲ ਐਕਟੀਵਿਟੀਆਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਸਿਲੇਬਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਕਰਵਾਕੇ, ਪ੍ਰੈਕਟੀਕਲ ਨੋਟ ਬੁੱਕਸ ਵਿੱਚ ਲਿਖਵਾਏ ਜਾਣ ਅਤੇ ਮਿਤੀ ਵੀ ਚੈਕ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।
 7. ਮਹੀਨਾਵਾਰ ਟੈਸਟ ਵਿੱਚ ਐਕਟੀਵਿਟੀਆਂ ਲਈ ਰੱਖੇ ਗਏ ਰਾਖਵੇਂ ਅੰਕਾਂ ਦੀ ਬਕਾਇਦਾ ਐਕਟੀਵਿਟੀ ਦਾ ਟੈਸਟ ਲੈ ਕੇ ਰਿਕਾਰਡ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ। ਟਰਮੀਨਲ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਯੋਗੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਲੈ ਕੇ (ਵਾਈਵਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਸਮੇਤ) ਰਿਕਾਰਡ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ।
 8. ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ਾ ਅਧਿਆਪਕ ਸਾਇੰਸ ਵਿਸ਼ੇ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਜਾਂ ਨਿਯਮਬੱਧ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੈਕਟੀਕਲ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾਉਂਦਾ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਪ੍ਰੈਕਟੀਕਲ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਮਿਲਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਭੱਤਾ ਤੁਰੰਤ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਜੇਕਰ ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਕੋਈ ਅਣਗਹਿਲੀ ਪਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਦੀ ਡੀ.ਡੀ.ਓ. ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸਮਝੀ ਜਾਵੇਗੀ।
 9. ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਸਾਇੰਸ ਲੈਬ, ਸਾਇੰਸ ਰੂਮ ਅਤੇ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਦੇ ਬਾਹਰ ਸਾਇੰਸ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦਾ ਬੋਰਡ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ ਤੇ ਡਿਸਪਲੇਅ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਤੇ ਕਰਵਾਈ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਸਾਇੰਸ ਵਿਸ਼ੇ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦਾ ਸਮਾਂ, ਮਿਤੀ, ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਜਾਵੇ। ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਤੇ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਖੋਜਾਂ, ਸਾਇੰਸ ਦੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਅਪਡੇਟ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ।
 10. ਹੈਂਡ ਆਫ਼ਿਸ ਤੋਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਾਇੰਸਦਾਨਾਂ ਦੇ ਪੋਸਟਰ ਢੁਕਵੇਂ ਢੰਗ ਸਕੂਲ/ਸਾਇੰਸ ਰੂਮ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਅਤੇ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਦੀ ਜੀਵਨੀ ਬਾਰੇ, ਕੁਇਜ਼ ਵਿੱਚ ਬਾਲ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਸੰਖੇਪ ਲੇਖ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਵੇ।
 11. ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਵਿੱਚ ਵਿਗਿਆਨ ਦੀਆਂ ਖੋਜਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹਾਨ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਰਚਨਾਵਾਂ, ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।
 12. ਵਧੀਆ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਲਈ ਸਾਇੰਸ ਅਧਿਆਪਕ ਬਾਰੇ ਸਕੂਲ ਮੁੱਖੀ ਵੱਲੋਂ ਉਸ ਦੀ ਏ.ਸੀ.ਆਰ. ਵਿੱਚ ਉਸਦੇ ਕੰਮ ਦਾ ਜਿਕਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।
 13. ਸਾਇੰਸ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਸਬੰਧੀ ਕੰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਪਾਈ ਗਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਣਗਹਿਲੀ ਦਾ ਸਕੂਲ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਸਖ਼ਤ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।
- 4.0 ਉਪਰੋਕਤ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੀ ਇੰਨ-ਬਿੰਨ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।

ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਨਰਲ ਸਕੂਲ ਸਿੱਖਿਆ
ਪੰਜਾਬ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ